

VILÁG

418. SZÁM * ÁRA 40 FILLÉR

Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR.

1946 OKTÓBER 18 * PÉNTEK

Vádirat Habsburg József ellen

Fegyveres autós emberrablás

Tokaji szüret

Irta Csécsy Imre

Piros borával megint itatott
Vármegye bálján jókedvű alispán,
Mindenki támadt, élt és szabadult,
Csak a plebs maradt egyedül
a listán.

Ady

Most huszonnyolc éve, 1918 novemberében egy magyar miniszterelnök teára látta vendégül az antantmissziók budapesti vezetőit. A Sándor-palota hajdan oly büszke termében ezen a novemberi estén kissé gyéren pislogtak a lámpák; a szentermelés nehezen indult meg, takarékoskodni kellett a villannyal. S élelemnek sem voltunk bővében a veszített négyéves háború után. Károlyi Mihály »teáján« valóban egyszerű teát szolgáltak fel egyetlen ital-ként s ehhez a »sima« teához a külföldi előkelőségek nem kaptak egyéb harapnivalót, mint párszemet fekete hádkenyereket, amelyeket csupán lehelleltnyi vajréteg emlékeztetett halványan a szendvics fogalmára. Valaki — nem a külföldi, hanem a hazai urak közül — meg is kérdezte, miért fogadja előkelő vendégeit ily szegényes formák között a miniszterelnök? — Azért, — felelte Károlyi — mert szegény az ország. A háborút elvesztettük, az úri Magyarország vége; koldus néphez nem illik a dinom-dánom.

Ez a puritanizmus talán túlzott volt s bizonyára volt benne némi tudatos propaganda is, épp a külföldi urak felé: látjátok, ily szegények vagyunk. De az ország akkor, 1918-ban, az első világháború után, csakugyan szegény volt. Nem úgy, mint most, 1946-ban, amikor a második világháború jóvoltából, úgy látszik, örvendetesen meggazdagodtunk. Legalább is ezt kell következtetniük mai külföldi vendégeinknek azokból a dús ebédekből és pompás vacsorákból, amelyeket politikai előkelőségeink egyre sűrűbben rendeznek az ő tiszteletükre. Ezeket a külföldi urakat többnyire azért hívjuk ide, hogy támogatást kérjünk tőlük rosszul táplált munkásaink, éhező értelmiségünk, a pusztuló csecsemők és a mezítelbas iskolásgyerekek részére. Az ötfogásos vacsoráknak bizonyára az a céljuk, hogy köznyomorunkról alkotott képük annál plasztikusabbá váljék...

Ezeknek az ad hoc nemzeti ünnepeknek koronája volt a most lezajlott tokaji szüret. Hatalmas propaganda előzte meg, különvont és autók raja vitte az előkelő érdeklődőket a Hegyaljára. Külföldi ugyan ezúttal alig akadt köztük, de legalább annál meggyőzőbb volt a hangulat. Politikások, befentes újságírók, filmreporterek, hölgyek és urak, összesen mintegy három-négy száz szellemi előkelőség rándult ki a magyar bor ünnepére. S hogy az ünnep színvonala minél emelkedettebb legyen, magukkal vitték a kitűnő pesti vendéglőst is, aki tökéletesen meg is felelt a beléje vetett bizalomnak: jelen voltak állítása szerint olyan inycen lakmározás folyt két napon át, szinte megszakítás nélkül,

amely az úri Magyarország legszebb fénykorát idézte.

Csak mellékesen említjük meg, hogy ugyanakkor néhány író és előadóművész kultúrnapokat rendezett a közeli Sárospatakon. Ezeknek nem jutott különvont, még külön autóbusz sem; Waldbauer, Veress Sándor, Kassák s a többiek személyvonaton, harmadik osztályú fapadon »bumliztak« tizenkét órán át. S amikor vasárnap a tokaji szüretelők Patakot is megtisztelték látogatásukkal s ott folytatták cigányzene mellett hajnalig a nemzeti dárídót, az írókat és művészeket egyszerűen kiszorították a terem-ből, nehogy véletlenül ezeknek az éhenkórászoknak is jusson egy falat a remek Gundel-vacsorából.

Nem tudjuk, mennyibe került az országnak ez a tokaji néptünnep, amelyen a nép kivételével csakugyan mindenki ott volt — *tout Budapest*, nyilván a demokrácia »felső négyezéke«. Valaki — bizonyára felelőtlenül — egymillió forintba becsülte a propaganda, a rendezés, az autók és főképp az eszem-iszom költségét. De ha ez a becslés túlzott is és csak a felébe, a negyedébe került is, akkor is tisztelettel kérdezzük az illetékektől: *múlhatatlanul szükség van-e ma ilyen alpári cécókra?*

És szabad-e épp ma nem egy milliót, nem százazreket, de akár egy fillért is kihajigálni ilyesmire az ország pénzéből? Vagyis a mi pénzünkéből, az enyémből és a tiédből, olvasó — mert az inflációnak, úgy tudjuk, vége van, az ilyen milliókat, vagy akármenyit, már nem a bankóprés ontja »ingyen«, hanem mi izzadjuk ki munkával és mi adjuk össze százféle egyenes és burkolt adó, csökkentett fizetés, alacsony bér és tág agrárrolló formájában — a munkás, aki a fogyasztási cikkek méregdrága árában magasabb adót fizet, mint egy angol milliós; a tisztviselő, aki azért nyomorog, mert az államnak és a városnak és a vállalatnak csakugyan takarékoskodnia kell; a kereskedő, aki nem tudja, miből teremtsen elő a magas házbért, amelynek kétharmada valójában adó — és nem utolsó sorban a bélistás, akit ugyancsak a takarékosság jegyében dobtak az utcára. Kultúréletünk anyagi válságban sanyalódik. Könyvre nincs pénz, íróink, művészeink nyomorognak. Parasztdiákok százai szorulnak ki az egyetemről, mert senki sem tud nekik olcsó városi ellátást biztosítani. S a szerencsés városiak, munkásdiákok és a lerongyolt középosztály fiainak nagy százaléka, reggelenként korgó gyomorral ülnek be a pad-sorokba.

A másik oldalal pedig: nyugdíjas egyetemi tanárok havi háromszázhusz forintból tengődnek, s ha egy öreg tudósnak eltörik a szemüvege, hírlapi közadokból kell összegyűjteni azt a huszonöt forintot, amiből újat vásárolhat. Budapest költségvetésében a Fővárosi Könyvtárnak egy egész évre kétszázötvenötezer forint jutott könyvbeszerzésre. Havonta huszonegyezer és né-

hány forint. Mégis csak érdekes lenne tudni, mennyibe került a tokaji muri?

A sárospataki vár nagy része rombadólt. Rákóczi hajdani várát a kollégium kapta; új tantermek-re lenne szükség s itt kellene felállítani a felvidéki népfőiskolák központját. De egy év óta nincs pénz a helyreállításra. A tokaji dárídó fele költségéből alighanem ez is kifizelt volna.

Közéletünk mai szüretelői bizo-

nyára lemosolyogják Károlyi Mihály ősdi puritanizmusát. Igazuk van, az októberi vezér csakugyan tévedett, amikor 1918-ban azt hitte, hogy vége az úri Magyarországnak. Csak tetszhalott volt s hamarosan újra föléledt, még huszonöt esztendőre. De ügylátszik, az 1945-ös demokrácia sem végzett vele. Csak hatalmas tüntet, de szellemi itymaradt, vidám kísértetként. Ady sorai ma is élnek: »vármegye bálja, bár

váltott jelmezben, ma is áll, tokaji szüreten ma is vígan folyik a bor s a nép keserves pénze. És ma is »csak a plebs maradt egyedül-a listán« — sőt a bélistán.

De talán mégis ideje lenne már végét vetni a bálnak. A plebs azt üzeni: elég az úri-muriból! Ha hidra, lakásra, kultúrára nincs pénz, ne legyen körtivornyákra se! Nem akarunk többé tokaji szüretet látni!